

predstava

The Gold Rush Zlata mrzlica (Charles Chaplin, 1925)

Citizen Kane Državljan Kane (Orson Welles, 1941)

A bout de souffle Do zadnjega diha (Jean-Luc Godard, 1959)

8 1/2 Osem in pol (Federico Fellini, 1963)

Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb

Doktor Strangelove (Stanley Kubrick, 1964)

Cul-de-Sac Slepa ulica (Roman Polanski, 1966)

Sedmikrasky Marjetice (Vera Chytilova, 1966)

Performance Predstava (Nicholas Roeg, Donald Cammell, 1970)

Im Lauf der Zeit V teku časa (Wim Wenders, 1975)

Barton Fink (Joel Coen, 1991)

Slovenski film

Balada o trobenti in oblaku (France Štiglic, 1961)

James Fox

Predstava**Performance**

Velika Britanija 1970 105 minut

režija Nicolas Roeg, Donald Cammell **produkcija** Sanford Lieberson **scenarij** Donald Cammell **fotografija** Nicolas Roeg**glasba** Jack Nitzsche **montaža** Anthony Gibbs, Brian Smedley-Ashton **igrajo** James Fox, Mick Jagger, Anita Pallenberg, Michele Breton, Johnny Shannon, Anthony Valentine, Ken Colley

Predstava se začne tako, da kamera sedi na repu reaktivca, ki gledalca s hitrostjo metka pelje nekam tja ven v vesolje, kjer čas in prostor izgubljata svojo gravitacijo. Film sam je ekstaza, gledanje zahteva vsaj toliko napora kot dober spolni akt, tja nekam do tretjine, ko počti prvič. Potem si oko lahko malo odpočije, možgani tudi. Smo torej v orbiti, v breztežnem stanju.

Vse skupaj bi lahko bilo sila pretenciozno, če Donald Cammell ne bi napisal do kraja ciničnih, duhovitih dialogov, v stilu, ki dobi dvajset let kasneje tudi ime: ja, to so tarantinovski dialogi. V inscenaciji in montaži gresta Cammell in ko-režiser-snemalec Nicolas Roeg še dlje. Flash-backi in flash-forwardi stapljajo predvsem prvi del filma v težko razpoznavno gmoto vzročno-posledičnih pomenskih šusov, ne le na nivoju slike, tudi zvok je soliden partner. Vse skupaj je misteriozno zapakirano v transcendentalno glasbo Jacka Nitzscheja.

Film govori o transformaciji. Chas, član "prefinjene" angleške mafije se zaplete v umor svojega bivšega sošolca. Zato, ker ni poslušal nasveta svojega šefa: "*Keep personal relations out of bussiness*". Posel gre k vragu, Chas pa se mora skriti, če ne, bi ga njegova lastna čreda volkov raztrgala. Da najde James Fox svoj "shelter" prav pri Micku Jaggerju, je spet zasluga Donalda Cammella, svoj čas samo modnega ameriškega slikarja, ki pa si je pridobil kredit s tem, da je Stonese spoznal z brhko nemško plavalasko Anita Pallenberg. Anita se je najprej prilepila na Briana Jonesa, kasneje je živela s Keithom Richardsom. Mick se je bal njene luciferske nature, Roeg in Cammel pa sta ju spravila skupaj v kad in v kader. Keith Richards se je medtem nervozno sprehajal pred hišo, kjer so film snemali, noter pa ga niso spustili.

In kaj ima to skupnega z najboljšim filmom vseh časov? Nič, saj to tudi ni ta film. No ja, mogoče prvi del. Potem, ko vstopi v film Turner (Jagger), se film vleče, kot bi bil zadet. Seveda, zdaj se začne pot v globino, Chasovo pedantno organizirano življenje se spopade z psihedelično relativnostjo Turnerjevega gnezda. Začne se totalna transformacija, pot v neznano, v Tibet človeške psihe.

Skratka, Cammell je bil scenarist, Roeg ga je fenomenalno posnel, oba sta družno režirala. Nastalo je delo, ki ga ne en ne drug nikoli nista še zdaleč ponovila, pa kaj zato. Ponovil ga ni tudi nihče drug. Samo enkrat sta bila dovolj strgana in v pravih vlogah, da se jima je to zgodilo. Skoraj pa bi se tudi zgodilo, da film ne bi ugledal kinodvoran.

Distributer Warner Brothers se je po ogledu zaklel, da bo ta eksces izbrisal s površja zemlje, niso ga imeli namena niti premontirati, niti skrajšati ampak preprosto – ukiniti. Pisalo se je leto 70, tudi cenzura se je zmrdovala, saj je že v uvodni sekvenci na delu eksplisitni seks, kasneje še seks v troje. Kislina se razliva po Rolls Roycu in simbolih angleške justice, morale, biznisa. Junak filma je morilec. V filmu se kadijo jointi in jedo halucinogene gobe. Ne, to je bilo za brate Warner preveč. Kritiki pa so bili navdušeni. Če filma že niso poteptali v gnoj, potem so ga kovali v nebo. Tja tudi spada, dovolj je bravurozen, inteligen in intriganten, da lahko dela družbo Polanskemu (*Slepa ulica*) ali Godardu (*Do zadnjega diha*). Kljub temu za filmsko zgodovino ostane outsider. Roeg zaslovi z drugimi filmi, Cammel skoraj izgine. Leta '88 sem v Londonu povabil Roega in Cammella na žur, da bi morda kaj več izvedel o genezi tega njunega "hudodelstva". Škoda stroškov. Ves večer sta se samo režala, jaz pa sem moral zabavati mrko Thereso Russell, ki filma nikoli sploh ni videla, čeprav je bila z Roegom že dobrih nekaj let. Ja, to bi bilo za danes vse, kar imam povedati o Predstavi.